

Giuseppe Sinopoli: in memoriam

«Τι είναι τελικά η φύση; Μπορεί κανείς να παρατηρήσει και να καταλάβει τη φύση απο πολλές απόψεις και στο τέλος ο καθένας ψάχνει, για τον εαυτό του, την σχέση την οποία έχει αναπτύξει ο ίδιος με τη φύση...έτσι όπως βλέπει ο Hoelderlin το θάνατο του Εμπεδοκλή, μια ταύτιση, μια επιστροφή σε μια αρχή, την οποία....μπορεί να βρεί κανείς μόνο στη φύση. Και αυτή η ταύτιση ανήκει επίσης στο θάνατο. Δηλαδή να πεθάνει κανείς για να ταυτιστεί με τη φύση».

Αυτά τα λόγια αναφέρονται σε μια συνέντευξη που έδωσε στο 1992 ο Giuseppe Sinopoli στο μουσικό περιοδικό *Neue Zeitschrift für files/themata Musik*: έτσι ερμήνευε το θάνατο ο διάσημος μαέστρος και διανοούμενος. Παρασκευή στις 20 Απριλίου, το βράδι στις 11.15 μ.μ. μεταδίδεται το νέο από το Βερολίνο: ο μαέστρος πέθανε από καρδιακή προσβολή κατά την διάρκεια της συναυλίας . Ο θάνατος με την μπαγκέτα στο χέρι είναι ένα «προνόμιο» που το μοιράστηκε με άλλους τρεις διευθυντές ορχήστρας, τον Δημήτρη Μητρόπουλο, τον Hermann Scherchen και τον Joseph Keilberth: ο Μητρόπουλος, ένα πρωί, κατά την διάρκεια της πρόβας της Τρίτης συμφωνίας του Mahler στις 2 Νοεμβρίου 1960 στην Scala του Μιλάνο· ο Scherchen κατά την εκτέλεση της *Orfeide* του Malipiero στην Φλωρεντία στις 12 Ιουνίου 1966· ο Keilberth στο Μονάχο στις 20 Ιουλίου 1968 με *Tristan und Isolde* και τελευταίος ο Sinopoli, ενώ διήυθηνε την τρίτη πράξη της *Aida* του Giuseppe Verdi στην Deutsche Oper του Βερολίνου, εκεί όπου στις 3 Φεβρουαρίου 1980 είχε κάνει την πρώτη εμφάνιση του με τον *Macbeth* του Verdi .

Τα πρώτα χρόνια και οι συνθέσεις του

Η καταγωγή της οικογένειάς του ήταν από τη Σικελία, ο ίδιος όμως είχε γεννηθεί στη Βενετία στις 2 Νοεμβρίου 1946, όπου μελέτησε αρμονία και αντίστιξη στο Ωδείο B. Marcello· το 1968-69 παρακολούθησε μαθήματα σύνθεσης με τον Ligeti, τον Maderna και τον Stockhausen στο Darmstadt, πόλη στην οποία δίδαξε δέκα χρόνια αργότερα. Στην Ακαδημία της Βιέννης συνέχισε τη μελέτη του στη διεύθυνση ορχήστρας με τον Hans Swaronsky – έλεγε ότι «Ο καθηγητής εξηγούσε την τεχνική του μαέστρου σε πέντε λεπτά, τα υπόλοιπα έπρεπε να τα βρείς μόνος σου». Ταυτόχρονα πήρε πτυχίο στην Ιατρική στο Πανεπιστήμιο της Πάδοβας και ειδικεύτηκε στην Ψυχιατρική. Στις αρχές του '70 τελειοποιήθηκε στην σύνθεση πλάι στον Franco Donatoni, του οποίου έγινε στη συνέχεια συνεργάτης. Δεν είναι λίγα τα έργα που σύνθεσε σε μια δεκαετία, μέχρι το '80 περίπου ([Εργογραφία](#)).

Ο Μαέστρος

Η σταδιοδρομία του στην όπερα ως διευθυντή ορχήστρας ξεκίνησε στην Βενετία στο 1978 στο Τεάτρο La Fenice, με την –σημαδιακή– *Aida* του Giuseppe Verdi. Το ρεπερτόριο που προτιμούσε στρεφόταν περισσότερο στην ρομαντική περίοδο και τον όψιμο γερμανικό ρομαντισμό, ειδικά του R. Wagner και του R . Strauss.

Από το 1983 προτάθηκε κύριος διευθυντής της Philharmonia Orchestra του Λονδίνου και την ίδια χρονιά μέχρι το 1987 ήταν επιπλέον μόνιμος διευθυντής της ορχήστρας της Accademia di Santa Cecilia της Ρώμης – παραιτήθηκε από αυτή την θέση για την έλλειψη μιας αίθουσας συναυλιών στην πρωτεύουσα της Ιταλίας.

Από το 1992 διήυθηνε την ορχήστρα της Staatskapelle της Δρέσδης και μόλις είχε λάβει το διορισμό ως Generalmusikdirektor στην γερμανική πόλη μέχρι το 2007.

Τον Αύγουστο 1985, τον κάλεσαν στο Φεστιβάλ Wagner στο Bayreuth για να διευθύνει το *Tannhäuser*· από τότε συνεχώς ήταν μια μόνιμη παρουσία; το περασμένο καλοκαίρι διέυθηνε τον

κύκλο *Το Δακτυλίδι του Νίμπελουνγκ* που θα έπρεπε να επαναλάβει τον ερχόμενο Αύγουστο.¹

Στην Αθήνα, το Μέγαρο Μουσικής τον φιλοξένησε στις 15 και 16 Απριλίου 1997, με ένα γιγαντιαίο πρόγραμμα : την *Ενάτη* συμφωνία του Mahler την πρώτη μέρα, και την *Ημιτελή* του F. Schubert με την *Ενάτη* του Anton Bruckner την δεύτερη μέρα (με την Staatskapelle της Δρέσδης).

Τον κάλεσαν πάλι στις 19 και 20 Νοεμβρίου 1999, αυτή φορά με την «Ορχήστρα του Φεστιβάλ του Maggio Fiorentino», και παρουσίασε στο ελληνικό κοινό το κοντσέρτο για τσέλο και ορχήστρα σε ντο μείζονα του Haydn (στο τσέλο η μικρή Κορεάτισσα Han-Na Chang, για την οποία ο Sinopoli στο 1995 οργάνωσε ένα έρανο για να αγορασθεί ένα τσέλο αντάξιο του επιπέδου της – ένα Guadagnini) και η Πέμπτη συμφωνία του Mahler .

Ένα μεγάλο δισκογραφικό ρεπερτόριο με τις πιο μεγάλες ορχήστρες του κόσμου, του απέδωσε διάφορα βραβεία, όπως το Gran Prix International du Disque με την ηχογράφιση της όπερας *Manon Lescaut* του Puccini με την Philharmonia Orchestra του Λονδίνου, το Βραβείο Puccini και το International Record Critics Award στο 1985files/themata.

Πρόσωπο πολυεδρικό και με πολλαπλά ενδιαφέροντα – είχε και μια σημαντική συλλογή με αττικά και ετρουσκικά αγγεία - δυστυχώς δεν πρόλαβε να επιστρέψει στην Ρώμη στην περασμένη 23 Απριλίου για να πάρει ακόμη ένα πτυχίο - στην αρχαιολογία - από το πανεπιστήμιο La Sapienza.

Ας ακούσουμε, στη μνήμη του, ένα μικρό δείγμα της ηχογραφημένης δουλειάς του, από το τραγούδι "Im Abendroth" του Richard Strauss πάνω στο ποίημα του Eichendorff : 🎧

Οι στίχοι του ποιήματος:

Joseph von Eichendorff *Στο κόκκινο του Δειλινού*
«Μέσα από πόνους και χαρές,
προχωρήσαμε χέρι με χέρι
μετά τόση περιπλάνηση αναπαυόμαστε τώρα
σε έναν ήσυχο τόπο.

Γύρω μας οι κοιλάδες γέρνουν
σκοτεινιάζει ο αέρας,
μόνο δυο κορυδαλοί πετούν
και ονειρεύονται μέσα στην αύρα.

Έλα κοντά, και ασ΄τους να στριφογυρίζουν
η ώρα του ύπνου πλησιάζει
να μην χαθούμε
σε αυτή την ερημιά.

Ο άπειρη , σιωπηλή ειρήνη
τόσο βαθιά στο κόκκινο του δειλινού!
Πόσο μας κούρασε η περιπλάνηση!
μήπως αυτός είναι ο θάνατος;»

Ο κόσμος της μουσικής δεν έχασε μόνο ένα μεγάλο μαέστρο, αλλά και ένα σπουδαίο άνθρωπο.

Gabriella Spano'

¹Η διεύθυνση του Φεστιβάλ του Bayreuth ανακοίνωσε ότι θα τον αντικαταστήσει ο Ούγγρος μαέστρος Adam Fischer.